

Skandináv pokol

Svédország reprezentációja a magyarországi médiában

Hegedüs Márk

ELTE Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont

Szegedi Péter

PTE BTK Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék

Bodor Ákos

ELTE Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont

Tanulmányunk célja a Svédországról szóló magyarországi médiareprezentációk szisztematikus feltárása. Ennek érdekében kvalitatív médiaelemzést végeztünk, amely az elmúlt öt évben megjelent, magyarországi online médiatermékek által közölt írásbeli tartalmakra terjedt ki. Eredményeink azt mutatják, hogy a Svédországgal kapcsolatos hazai médiateret egy erőteljes és dinamikus negatív narratíva uralja, amely a skandináv országot szétesett, élheteretlen társadalomként ábrázolja. Ezt az olvasatot egyértelműen az állami és a kormányközeli sajtó képviseli. Az ellenzéki pártok támogatásával működő média egy ennél sokkal gyengébb, ugyanakkor mindezzel ellentétes narratívát hangoztat, de szintén leegyszerűsítő formában. Komplex tájékoztatást csak a független sajtó képviselői nyújtanak. Ezek alapján a teljes médiareprezentációról az mondható el, hogy a témákat a kormányközeli médiafelületek diktálják, a narratívaépítés náluk kezdődik, a többi sajtótermék csak reagál erre.

Kulcsszavak: Magyarország, médiaelemzés, politikai polarizáció, Svédország

Scandinavian Hell

Sweden's Representation in the Hungarian Media

In this study, we systematically analyse the representation of Sweden in the Hungarian media based on a qualitative analysis of written content published in Hungarian online media over the past five years. Our findings suggest that the media coverage of Sweden in the Hungarian media is dominated by a strong and dynamic negative narrative, portraying the Scandinavian country as a fragmented and unliveable society. This interpretation is predominantly represented in public media and pro-government media outlets. Media supported by opposition parties convey a much weaker but contrasting narrative, also presented in a simplified manner. Hence, truly complex information is provided only by independent outlets. Regarding the overall operation of the media, it is safe to suggest that topics are dictated by pro-government outlets, with narrative construction always starting with them, while other news organisation merely respond to this in various ways.

Keywords: Hungary, media analysis, political polarization, Sweden

Bevezetés: Svédország képe a különböző magyar online sajtófelületeken

Az elmúlt években szembeötlő intenzitással foglalkozott a magyar sajtó, illetve a politikai szereplők egy része Svédországgal. Még a politika iránt kevésbé érdeklődő, nem különösebben aktív médiafogyasztók is gyakran, több csatornán keresztül találkozhattak olyan hírekkel és véleményekkel, amelyek szerint a skandináv országban „nagy a baj”, „rossz irányba mennek a dolgok”, „kaotikus és veszélyes társadalmi és/vagy gazdasági állapotok” alakultak ki. Ezek a negatív megállapítások egyértelműen a kormányzati kommunikációhoz köthetők, és összefüggésben állnak a svéd NATO-tagság magyar részről történt blokkolásában kicsúcsosodó, évek óta tartó feszült államközi viszonyal. A NATO-csatlakozás körüli eseményeket kisebb-nagyobb kormányközi konfliktusok – mint például a migrációról vagy a magyar jogállamiságról szóló viták – előzték meg. Ezt a terhelt viszonyt jól fejezi ki Sztáray Péter külügyi államtitkár kijelentése, amely 2023. március 27-én hangzott el a svéd NATO-csatlakozásról szóló parlamenti vita során: „Svéd részről sajnos az elmúlt években nagyon sok negatív, sértő vélemény hangzott el, egy egész kötegem van ezekről a nyilatkozatokról.”¹

Mindezekkel együtt mégis meglepő lehet, hogy éppen Svédország került a magyar nyilvánosságban (vagy legalábbis annak egy részében) ilyen negatív megítélés alá. Az elmúlt évtizedekben a magyar társadalom gondolkodásában konszenzus volt a tekintetben, hogy Svédország inkább követendő példa, a jóléti demokráciák olyan mintaállama, ahol a gazdasági és a társadalmi állapotok irigylésre méltóak (Paár 2021). A társadalmi és a gazdasági folyamatok összehasonlító elemzésével foglalkozó, empirikus adatokra támaszkodó legfrissebb kutatások nem erősítik meg a romló svéd helyzetről szóló narratívát, sőt Svédország Magyarországhoz képest gyakorlatilag minden vizsgált dimenzióban pozitívabb mutatókkal rendelkezik (Bodor & Grünhut 2024, Bodor et al. 2024, Bodor et al. 2025, Tóth & Csathó 2025). Így különösen izgalmas, hogy a közvéleményben széleskörűen elterjedt, egyértelműen pozitív „Svédország-imázs”, illetve az objektív, tudományos tényeken alapuló megállapítások mellett hogyan jelent meg Magyarországon néhány évvel ezelőtt egy mindezekkel teljesen ellentétes Svédország-ábrázolás.

Tanulmányunk célja ennek a politikai szándékok által generált folyamatnak a részletes bemutatása a Svédországról szóló magyarországi médiareprezentációk szisztematikus feltárásán keresztül. Kutatásunkat részben az alábbi, a közmédiában megjelent, talán kissé túlzónak és hatásvadásznak tűnő cikk címe inspirálta, amely meglehetősen hűen adja vissza a hazai média, illetve a politikai közbeszéd egy része által az elmúlt években Svédországról kialakított képet: „A nemzeti parkokból lopják a fát a svédek, hogy fűteni tudjanak otthon.”²

Ahogy már feljebb is utaltunk rá, különösen figyelemreméltó jelenség, hogy a hosszú évtizedekig leginkább elérendő példaként emlegetett skandináv jóléti társadalom képéből miképpen jutottunk el idáig úgy, hogy ennek a narratívaváltásnak a ténybeli megalapozottsága nem mutatható ki. Ebből a furcsa jelenségből indult ki kutatási érdeklődésünk, jelen elemzésünk célja pedig az, hogy szisztematikusan feltárjuk, milyen képet festett az elmúlt időszakban Svédországról a magyar nyelvű írott online sajtó, mennyire egyöntetű ez az ábrázolás, és milyen narratívák érhetőek tetten.

A politika és a média polarizációja

Napjaink egyik legfontosabb kortárs politika folyamata egyértelműen a nyugati típusú demokráciák polarizációja, amely magával vonzza a közbeszéd változását is. Ez viszonylag széleskörűen kutatott téma, amelynek részletes kifejtésére jelen keretek között nincs módunk, így csak a jelenség általános ismertetésére és a közbeszédre gyakorolt hatására szorítkozunk. A politikai polarizáció alapvetően a pártok ideológiai és programbéli távolságát

1 Nagy Bálint: Külügyi államtitkár a svéd NATO-csatlakozásról: A szövetségi viszony nem gyerekjáték. *Telex*, 2023. március 28., <https://telex.hu/belfold/2023/03/28/svedorszag-nato-csatlakozas-oroszaggyules-sztaray-peter-ratifikacio>.

2 A nemzeti parkokból lopják a fát a svédek, hogy fűteni tudjanak otthon. *Hirado.hu*, 2022. november 5., <https://hirado.hu/kulfold/cikk/2022/11/05/a-nemzeti-parkokbol-lopjak-a-fat-a-svedek-hogy-futteni-tudjanak-otthon>.

jelöli, számszerűsített mérésénél pedig a pártrendszerben lévő releváns pártok számát (vö. Sartori 1976), a kormánypártra leadott szavazatok arányát, illetve a pártrendszerben lévő radikális pártok számát vizsgálják a kutatók (Bértoa & Rama 2021).

Számos értelmezési javaslat született a polarizáció magyarázatára: egyes kutatók szerint az újszerű társadalmi törésvonalak (vö. Róna 2008) megjelenésével magyarázhatóak (Hooghe & Marks 2018), mások a globalizációval (Baccini & Weymouth 2021), megint mások kulturális és identitásjelenségekkel magyarázzák (Norris & Inglehart 2018), akadnak, akik a gazdasági válságok szerepét hangsúlyozzák (Hernández & Kriesi 2016). Mindenesetre a jelenség alapvetően a fősdru és a centrista pártok gyengülésével és a radikális és/vagy a populista pártok előretörésének a megjelenésével van összefüggésben (Hübscher et al. 2023). A politikai polarizáció olyan általános jelenség, amely nemcsak a kontinentális Európát érinti, ahol a sokpártrendszerek következtében a polarizáció általánosabb jelenség, hanem a két-és-félpárti Egyesült Királyságban (Grechyna 2023) és a kétpárti Egyesült Államokban is (Putnam 2020) megjelent. A nemzetközi trendek alól hazánk sem kivétel, és bár a közép-kelet-európai régióban mindig is nagyobb volt a polarizáció mértéke, Magyarországon egyre növekvő trendeket láthatunk (Körösenyi 2013; Stefkovics, 2021).

A polarizáció következtében az általános (politikai) kommunikáció is megváltozott, a politikai távolságok növekedésével a konszenzusra és a kompromisszumra való törekvést felváltotta a konfliktuskeresés és a politikai ellenfelek verbális eltiprása, megszégyenítése, karaktergyilkolása (De Mesquita & Smith 2011, Homolar & Löffmann 2021, Aiolfi 2022). Mindezek a folyamatok a közbeszédre is nagy hatást gyakorolnak. Ahogyan azt James Druckman és szerzőtársai (2013) empirikus kutatásukban megállapítják: a polarizált politikai környezet felerősíti a pártelkötelezettséget, az erős pártosodás pedig az egyént saját véleményének megváltoztatására sarkallja. Jacob Jensen és szerzőtársai (2012) az elmúlt 130 év Egyesült Államokbeli kongresszusi beszédeit vizsgálva megállapítják, hogy bár a gazdasággal kapcsolatos témákban továbbra is a tudományos-szakmai nyelvezet az általános, társadalmi-kulturális kérdésekben már sokkal inkább jellemző a polarizált politikai diskurzus leegyszerűsítő kifejezőmódja. A politikai közbeszéd szélesebb rétegeiben – a politika perszonalizációja és bulvárosodása által felerősödő negatív kampányok formájában – is kimutatható ez a romló, negatív tendencia (Semetko 2006).

A politikai diskurzusok jelentős része áttevedik az online térbe (Pintér 2022), ezért a politikai polarizáció lényegében médiapolarizációt is eredményez (Prior 2013). A média polarizációját az elméleti megközelítések olyan jelenségnek tekintik, amikor a különböző hírcsatornák ideológiai alapon másképp értelmeznek egyes politikai, társadalmi, gazdasági jelenségeket, ezáltal a közönség a saját világnézetének megfelelő hírforrást fog fogyasztani (Mutz & Martin 2001, Sunstein 2002).³ Globális trend, hogy minél polarizáltabb a médiapiac, annál inkább a saját ízlésüknek megfelelő médiumokat követnek az emberek – mindez jobban igaz az online és a közösségimédia-felületekre, mint a hagyományosnak tekinthető rádióra és televízióra (Steppat et al. 2022). Ez öngerjesztő folyamatként az összes politikai aktort a megváltozott politikai diskurzusra kényszeríti (Oparaguo 2021), ezáltal a politika is befolyásolja a média narratíváját (vö. napirendelmélet, van der Pas et al. 2017), illetve a média is hatással van a politikai diskurzus alakítására (vö. keretezéselméletek, de Vreese 2005). Ezt tetézi a közösségi média elterjedése, amely a véleménybuborékok (Dahlgren 2021, Milczarek 2023, Vincze 2019) és visszhangkamrák (Cinelli et al. 2021, Gao et al. 2023) létrehozásával tovább mélyíti a polarizált társadalmi csoportok közti szakadékot (Udanor & Anyanwu 2019, Kubin & von Sikorski 2021, Otieno 2024), így növelve a politikai oldalak közti ellenségkép megképződését és rombolva a politikai diskurzus kompromisszumkészségét. Mindeközben a figyelem fenntartása, valamint a saját túlélése érdekében a hagyományos média is alkalmazkodni próbál, így normatív szempontból tovább rontja a politikai diskurzus minőségét – például új ellenségképek felállításával. Ezáltal konstruálja meg a valóság(érzet) szituációját (Luhmann 2000), amely a politikai oldalakhoz köthető hírforrások esetében igazodik a (párt)politikai valóság narratíváihoz (Groth 2019), nagyban hozzájárulva a *post-truth* politika elterjedéséhez (Iufereva 2023), aminek következtében a politikai tagozódás mentén akár

3 Természetesen kérdés, hogy ez a valóság párhuzamos értelmezése vagy szándékos „görbítése” (vö. Spoelstra 2020, Hameleers & Yekta 2023).

teljesen ellentétes valóságértelmezéseket is kreálhatnak. Nagyban befolyásolja a különböző valóságértelmezéseket az egyes médiumok autonómiájának mértéke és az arra befolyással bíró érdekkörök is (Kiss 2024).

A média függetlenségének másik fontos fogalma a *media capture*, azaz a médiamegszállás (Dragomir 2019), amely bármilyen autonómiavesztést a függetlenség csorbulásának tekint. Kelet- és Közép-Európában, azon belül pedig Magyarországon jellemzően a pártok próbálják a médiarendszert saját befolyásuk alá vonni (Bajomi-Lázár 2024). A nyugati médiapiaccal szemben, ahol a különböző autonómiát csorbító erők, mint például a gazdasági függés, az infrastrukturális függés, a kognitív függés (vö. Tófalvy 2021) lényegében egymásnak mellérendelt szerepben jelennek meg, addig Magyarországon ezek a politikai hatalomnak alárendeltek, illetve annak eszközei. Ezek alapján tanulmányunk a politikai függetlenség szempontjából értelmezi a hazai portálokat.

Adatok és módszerek

A médiaelemzéshez a kvalitatív tartalomelemzés módszerét alkalmaztuk (Linström & Marais 2012, Bachmann et al. 2021). Az elemzési dimenziók a megalapozott elmélet (Glaser & Strauss 1967) megközelítését követve az elemzés során jöttek létre (Charmaz 2006, Virágh & Szepesi 2022). A kódolás nem előre meghatározott kategóriák szerint történt, vagyis ezek a kategóriák a mintába került cikkek tartalomelemzésének folyamatában alakultak ki, amelyben Eerving Goffman (1974) értelmezésikeret-elmélete segített, amely egyre jobban elterjedt a médiaelemzésben (lásd Linström & Marais 2012). Az elemzés során előbb felvázoltuk a kontextust, vagyis arra figyeltünk, hogy a cikkek és az azoknak helyt adó médiumok az adott témát miként közelítették meg. Amikor a kontextus nem volt egyértelmű és több jelentést is társítani lehetett hozzá, akkor az értelmezési keretek nyújtottak segítséget a tisztázásában. Goffmannál az érvényes kontextusok a keretek (Csepeli 1997), vagyis olyan sémák, amelyek jelen esetben az olvasók számára megszabják, miként gondolkodjanak az adott témáról; ezek tehát a jelenségek értelmezését és azt segítik, hogy megértsük a megfogalmazottakat, és meg is határozzuk azokat.

Kutatásunk induktív logikát követ. Barney Glaser és Anselm Strauss (1967) megalapozott elméletét követve – amely úgy fogalmaz, hogy az elméletnek az adatok szisztematikus elemzéséből kell kinőnie –, a médiában megjelent cikkek folyamatos elemzésével alakítottuk ki kutatásunk kereteit (lásd Strauss & Corbin 1997), fogalmaztuk meg a narratívákat, és kezdtük el a cikkek téma szerinti kódolását.

A médiaelemzés az országos szintű online írásos sajtó fősodrára irányult. Először összesítettük a magyar nyelvű médiatermékeket, majd a mintából kivettük az offline formátumúakat, az online, de határon túli kiadványokat, a főleg regionális, a megyei, a településszintű hírekkel foglalkozó orgánumokat, és a mozgóképi, a képi, a rövidebb videós és a hanganyagtípusú tartalmakat. Ezt a szelektálást az indokolta, hogy a kutatás kezdeti szakaszában világossá vált: az ilyen tartalmak a magyarországi kiadású, országos szintű online médiatermékekből kerültek át konkrét hivatkozással vagy a szöveg teljes átvételével. Ennek megfelelően tehát az elemzés köre a magyarországi kiadású (vagyis az itt bejegyzett), témáiban a teljes országot lefedő, írásos online felületekre terjedt ki, és a megalapozott elméletek mentén kezdtük el az elemzést a kvalitatív médiaelemzés módszerével.

Célunk a hírek aggregált vizsgálata volt, vagyis nem az egyes hírek vagy híroldalak egyedi elemzésére összpontosítottunk, hanem tendenciákat vizsgáltunk, azt, hogy bizonyos időszakokban mely témakörbe illeszkedtek a Svédországgal kapcsolatos hírek, továbbá az egyes hírek mennyire illettek bele nagyobb narratívákba, és hogyan zajlott a történetmesélés (*storytelling*) (Meadows 2003, Markova & Sukhovi 2020). Az elemzés fókusza – a svéd társadalom reprezentációja az online magyar médiában – alapján indult el a keresés, majd fokozatosan alakultak ki azok a témák, amelyek meghatározták a vizsgált időszakot, amely 2019. szeptember 1-jétől 2024. január 31-éig tartott. Az elemzés során minden olyan cikket számba vettünk, ahol valamilyen módon megjelentek az alábbi keresőszavak:

- svéd
- svédek
- Svédország
- svéd társadalom
- svédországi társadalom.

Néhány, az előzetes kritériumoknak megfelelő oldal végül nem került bele az elemzésbe, mert nem működött semmilyen módon a keresőmotorja, vagy nem volt egyáltalán a témában releváns találat az adott felületen.

A keresést olvasottsági listákat vizsgálva indítottuk el,⁴ majd hírösszegző oldalakat⁵ és szaktanulmányokat használtunk fel a lapokról, illetve böngészőben történő célzott kereséssel egészítettük ki a mintavételt. Mindegyik híroldal esetében először kulcsszavas keresést végeztünk a teljes tartalomban, majd – ha lehetett – szűkítettük az időintervallumot, és a nem megfelelő rovatokat (mint például a sport, a bulvár vagy az üzleti híreket) kizártuk az elemzésből. Erre azért volt szükség, mert a kutatás keretében minket a feljebb említett svéd témák érdekeltek, illetve az elemzésünk manuálisan történt, szoftver támogatása nélkül, így szükséges volt a kevésbé releváns tartalmakat kizárására. Ha kevés volt a találat vagy egyáltalán nem volt, akkor böngészőben⁶ kerestünk rá a lap nevére a kulcsszavakkal együtt, és ha így megjelentek a rovatok vagy a konkrét cikkek, akkor azok is bekerültek az elemzésbe. Végül összesen ötvenöt honlap került bele a kutatás mintájába (lásd az 1. mellékletet).⁷

A vizsgálatba bevont orgánumokat kategorizáltuk a politikához és a politikai szereplőkhöz való viszonyuk alapján is. Az elkülönítésükben segítettek különböző korábban megjelent szakcikk,⁸ illetve egyes európai uniós iránymutatások.⁹ Amennyiben nem volt egyértelmű információ az adott lapról, akkor az impresszumon keresztül vizsgáltuk meg, hogy milyen tulajdonosi háttérrel rendelkezik. Politikailag függetlennek¹⁰ tekintettünk minden olyan médiaszereplőt, amely mentes az állami, a kormányzati vagy a (párt)politikai háttértől vagy érdekbefolyástól. Nem függetlennek tekintettük azokat, amelyekre ezek a feltételek nem érvényesek (Belinszki 2000, Fox 2000, Stapenhurst 2000). Mindezek alapján hat vizsgálati kategóriát hoztunk létre (lásd a 2. mellékletet), amelyen belül az alábbi négy alkategória alapján soroltuk be a médiumokat:

- független média
- (állami fenntartású) közmédia
- kormányközeli média
- ellenzéki (pártok által fenntartott) média.

A *közmédia* kategóriájába a médiatörvényben így meghatározott és ekként szabályozott felületek kerültek, amelyekre szigorú irányelvek és finanszírozási rendszerek vonatkoznak. A *kormányközeli média* esetében – mint később majd látni fogjuk – hasonló tendenciák uralkodnak Magyarországon, mint az állami fenntartású közmédiában; viszont meg kell különböztetni őket, mivel itt egy piaci alapon működő kategóriáról beszélünk, amelyet a hazai sajátosságok miatt jelentős mértékben támogatnak állami hirdetésekkel vagy különböző eszközökkel (ilyen volt például a Közép-Európai Sajtó és Média Alapítvány létrehozásának engedélyezése), illetve a tulajdonosi háttérrel egyértelműen a kormányhoz informálisan kapcsolódó emberek alkotják. Az *ellenzéki média* kategóriában pedig hasonló mintázatokkal találkozhatunk, mint a kormányközeli média esetében, csak itt az ellenzéki pártokhoz in-

4 NMHH.hu: Internetes közönségmérési adatok (2023. I. negyedév). NMHH, 2023. május 2., https://nmhh.hu/cikk/238466/Internetes_kozonsegmeresi_adatok_2023_I_negyedev, Leglátogatottabb magyar weboldalak SEO mérőszámai. Bpdigital, 2024, <https://bpdigital.hu/seo-szemponbol-legtertekesebb-magyar-weboldalak/>.

5 Lásd <https://news.google.com/>, <http://www.stratlap.hu>, <https://www.hirkereso.hu/>, <https://hirek.ma>, <https://www.hirstart.hu>, <https://www.hirkereso.hu>.

6 Lásd www.google.hu.

7 168 Óra, 24, 444, Azonnali, ATV, Blikk, BORS, Demokrata, economx, Élet és Irodalom, Euronews, Ez a lényeg, Forbes, G7, Hirado.hu, HírKlikk, hírTV, hvg.hu, index, infostart, Jelen, KLUB Rádió, Kormány.hu, Magyar Hang, Magyar Hírlap, Magyar Narancs, Magyar Nemzet, Magyarország.hu, mandiner, Mércse, Metropol, mfor.hu, MTI, naphire, NÉPSZAVA, nuus, Nyugati Fény, ORIGO, pénzcentrum, Pesti Bulvár, Pesti Hírlap, Pesti Srácok, Portfolio, Privátbankár, Propeller, Qubit, ripost, RTL, Szabad Európa, Szeretlek Magyarország, telex, Tények, Vadhajtások, Válasz online, Világgazdaság.

8 Bódis András: Már „ellenzéki” médiacsoportja is van a NER-nek – ezzel együtt a sajtó kétharmadát kontrollálják. *Válasz Online*, 2022. február 8., <https://www.valaszonline.hu/2022/02/08/kormanyparti-ellenzeki-fuggetlen-media-merleg-tobbseg/>, Kreft-Horváth Márk: Így dől meg a kormánypárti médiatúlsúlyról szóló narratíva. *Magyar Nemzet*, 2022. január 27., <https://magyarnemzet.hu/belfold/2022/01/igy-dol-meg-a-kormanyparti-mediatusulyrol-szolo-narrativa>.

9 Bátorfy Attila: Így néz ki a kormánypárti hírmédia. *Atlo Team*, <https://atlo.team/igy-nez-ki-a-kormanyparti-hirmedia/>, EC.Europe.eu: 11 millió EUR a határokon átnyúló médiaegyüttműködések és a független média támogatására. *Európai Bizottság*, 2023. október 25., <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/eu11-million-support-cross-border-media-collaborations-and-independent-media>.

10 Lásd <https://cij.hu/hu/>, <https://media1.hu>.

formálisan kötődő vállalkozók és pénzemberek tulajdonolják az adott felületet (ami azonban nem zárja ki, hogy ne jelenhetnének meg más – például állami – hirdetések is a felületükön). Az utóbbi két médiatípus olvasói esetében a jelentősen polarizált magyar társadalom képe is kirajzolódik, az olvasói köröket nagy részben az adott politikai erővel szimpatizálók teszik ki. A *független média* kategóriába pedig azok a piaci alapon működő médiafelületek kerültek, amelyek tudajdonosi körükben (és tartalmaikban) nem kötődnek sem a kormányhoz, sem az ellenzéki körökhöz, így független, objektív munkát képesek művelni, ami szintén nem jelenti azt, hogy a hirdetéseikben ne jelenhetnének meg akár állami, akár máshova húzó erőknek a tartalmai – de ezek ritkán fordulnak elő.

A hírek kódolása nem előre kialakított séma alapján történt, hanem az elemzés során merültek fel a témák és a médiafelületek közötti narratívabéli különbségek az alapján, hogy miként számolnak be egy adott hírről, és milyen képet festenek a svédekről vagy Svédországról. A kódolás során téma és időrend alapján kategorizáltuk a cikkeket, majd megvizsgáltuk, hogy az adott médium milyen történetmesélést alkalmazott Svédországgal kapcsolatban. Témán és témakörön a szövegben végig az adott hír tárgykörét értjük, vagyis azt, hogy miről szól a cikk bármiféle konnotáció vagy értelmezés nélkül. Narratívaként pedig arra utalunk, ahol a társadalmi, a politikai és a gazdasági jelenségek értelmezése, magyarázata vagy értékelése történik.¹¹ A kódolás során olyan téma-kategóriákat határoztunk meg, amelyek a vizsgált írásokban a legnagyobb gyakorisággal jelentek meg, és a svéd társadalomról kialakított képet illetően fontosak lehettek. Az így kialakult témák a következők:

- a migráció és következményei,
- az LMBTQ+ és/vagy a genderkérdés,
- a demokrácia helyzete,
- az orosz–ukrán háború,
- a svéd NATO-csatlakozás kérdése,
- a Covid-helyzet és annak kezelése,
- a gazdasági helyzet, azon belül is az energiaválság és az infláció.

Eredmények: a svédországi témák megjelenése

A témák megjelenésében a következő időrend rajzolódik ki: kezdetben a migrációs helyzet kezelésével kapcsolatos hírek (mint például az, hogy a svédek befogadnak menekülteket, vagy az, hogy növekszik a terrorcselekmények és a bűnesetek száma), az LMBTQ+ közösségekről és a klímaváltozásról szóló cikkek jelentek meg. 2020 tavaszától, vagyis a koronavírus-járvány megjelenésétől kezdve ezek a cikkek szinte teljesen eltűntek, és a járványkezelés kérdése vált hangsúlyossá. Ezt követően (a magyar gyermekvédelmi törvénnyel egyidejűleg, azzal kapcsolatban) az LMBTQ+ tartalmú cikkek száma kezdett emelkedni. Az orosz–ukrán háború kitörésétől, vagyis 2022 tavaszától kezdve megjelentek a NATO-csatlakozáshoz köthető tartalmak. A témákon belül észleltünk fordulópontokat, amelyeknél új téma jelenik meg és a narratíva már erre épül. A háború esetében ilyen volt például a Korán-égetések ügye, az Északi Áramlat felrobbantása, az orosz kémek lebukása, az ukránok támogatása, a magyar delegáció svédországi látogatása, a svéd közmédiában megjelenő Magyarországról szóló anyag, a svéd tankönyvben Magyarországról megjelenő fejezet vagy a törökök NATO-csatlakozási elfogadása. Egy-egy téma dominanciája nem jelenti azt, hogy más ügyek teljesen eltűntek a médiatérből, csak a számuk és az előfordulási gyakoriságuk csökkent.

A témák gyakran nem választhatóak el élesen egymástól, a cikkek nagy részében több is megjelenik közülük. Általánosságban megállapítható, hogy az egyes híroldalak tartalma összemosódik, az azonos időszakban megjelenő témák ugyanazok, ezért többször történik egymásra hivatkozás is. Jellemzően a belpolitikai témák határozzák meg a híreket, és ezek alapján viszonyítják a két országot egymáshoz. Ilyen téma például a Covid-járvány kezelésének sikere, a svédek NATO-csatlakozása, a boldogságindex, a korrupcióindex és a demokráciaindex

11 Például a migráció önmagában egy témakör a mi esetünkben, mivel semmilyen értékitélet, konnotáció nem kapcsolódik hozzá, azonban azokban az esetekben, ahol a migráció jelenségét valamilyen értelmezési keretbe kényszerítik, akkor ott narratívává válik.

mértéke, az energiaválság, a migráció kezelése, az LMBTQ+ személyek helyzete és a szélsőjobboldali nézetek erősödése. A külpolitika akkor jelenik meg, ha az köthető a belpolitikához. Ilyenek például a svéd nagykövetségek elleni külföldi merényletek, az Északi Áramlat felrobbantása, az orosz kémek kérdése, Ukrajna háborús támogatása, a Korán-égetések, a bűnözési ráta növekedése, a terrorizmus és a nemzetközi migrációhoz köthető jelenségek.

A bemutatott témák mentén azonosíthatóak markáns különbségek a különböző íráskorok jellegében. Azt láthatjuk, hogy a médiafelületektől függetlenül a témák ugyanazok, de a megközelítésük egyértelműen eltérő, és ennek megfelelően rendeződnek sajátos narratívákba. Elmondható, hogy a közmédiában és a kormányközeli pszeudo-független médiumokban nincs jelentős eltérés abban, hogy milyen módon számolnak be a svéd történekekről. Az általunk vizsgált időszakban fókuszált narratívákkal találkozunk, azaz szinte minden esetben egyszempontú történetmesélés látható: a Svédországgal kapcsolatos hírek nagy része egy bizonyos narratívát akar megerősíteni. Ez ugyanígy igaz az ellenzéki médiára is, annyi különbséggel, hogy ahol a kormányközeli média negatívan áll a dolgokhoz, ott ők pozitívan,¹² és persze ugyanez fordítva is igaz. Ezzel szemben a független sajtóban jóval differenciáltabban jelentek meg a Svédországról szóló hírek, és komplexebb képet festettek a svéd társadalomról.

Eredményeink alapján a médiareprezentációt tekintve úgy tűnik, mintha két Svédország lenne. Az egyik egy apokaliptikus állapotokat mutató, lezüllött, gyakorlatilag élehetetlen ország, ahol a problémákról a migránsok és az önvédelemre képtelen, élehetetlen, öngyilkos ideológiákkal terhelt „öslakosok” tehetnek. Mindehhez képest Magyarország egy virágzó és minden szempontból kellemesebb hely. A médiában megjelenő másik Svédország-kép ennél komplexebb, és alapvetően a negatív Svédország-narratívát igyekszik megcáfolni úgy, hogy reagálni próbál a felmerülő témákra. Svédországgal kapcsolatos önálló tematizáció, narratívaépítés ugyanakkor itt nem mutatható ki, viszont ezek az oldalak sokkal kellemesebb helynek mutatják be Svédországot, egy olyan országnak, amely számos tekintetben példát mutathat Magyarországnak. Az interpretációk e kettősségét egyértelműen a politikai törésvonalak mentén kell keresni: gyökeresen mást állít a közmédia és a kormányközeli média, mint az ellenzéki pártokhoz kapcsolódó vagy a független médiához sorolható sajtótermékek. Ez a sokaság azonban mégsem okoz kiegyensúlyozott helyzetet, hiszen a sajtóban felbukkanó témákat egyértelműen a kormány aktuális politikai szándékai és irányvonalai tűzik napirendre, a másik oldal pedig ezek alapján próbál reagálni a tematizálásra, igyekszik ellennarratívát gyártani, vagy tényellenőrzést végezni, viszont egy sokkal kisebb médiagépezettel teszi mindezt.

Eredmények: a különböző médiafelületek narratívái

A következőkben részletesebben, példákkal illusztrálva mutatjuk be a főbb megállapításainkat. Az általunk vizsgált időszak kezdetétől a legmarkánsabban felbukkanó témák a migráció, az LMBTQ+ közösségekkel kapcsolatos megnyilvánulások, valamint a NATO-csatlakozás kérdései voltak. Ezek népszerűségét csupán egy éppen aktuális probléma vagy ügy (mint például a Covid-járvány, az orosz–ukrán háború vagy a gazdasági válság) tudta egy időre háttérbe szorítani. A svédországi bevándorlási helyzet témájának nagyon erős megjelenése a magyar sajtóban egyértelműen a kormányzati politika migrációt elítélő narratívájából következik; a homogén nemzetállam idilli víziójának ellenpontosítására szolgál az ezzel a törekvéssel ellentétes, több évtizedes svédországi folyamatok értékelése. A közmédia, illetve a kormányközeli média ennek megfelelően a migráció témáját nagyon intenzíven próbálja a bűnözés növekedésével, a terrorveszély fokozódásával, illetve a keresztényüldözéssel és a demokrácia válságával összekapcsolni. Ezt a megközelítést jól illusztrálja a Híradó.hu „Aggódok a svéd demokráciáért!” – megdöbbentő adatokra bukkant Menczer Tamás” című cikke, amely a következő gondolatokkal zárul:

Az államtitkár hangsúlyozta: van egy nagyon alapvető emberi jog, biztonságnak hívják. Ne lőjenek le, ne robbantsanak fel, ne üldözzenek a hitem miatt! A magyar kormánynak a magyar emberek biztonsága a legfontosabb, és minden tekintetben megvédjük a magyar

12 Döntöttek: 2200 milliárd forinttal támogatja az embereket a kormány – Svédországban. *Nyugatifény*, 2022. augusztus 17., <https://nyugatifeny.hu/2022/08/17/dontottek-2200-milliard-forinttal-tamogatja-a-kormany-svedorszagban>.

emberek biztonságát. Ellenben úgy látom, hogy Svédországban baj van, aggódom a svéd demokráciáért – mondta Menczer Tamás.¹³

A migráció mellett szinte folyamatosan jelen lévő téma a közmédiában, illetve a kormányközeli médiában a svéd társadalom, illetve a svéd politikusok viszonyulása az LMBTQ+ közösségekhez. A magyar részről megfogalmazott kritikák szerint Svédországban „tombol a genderőrület”¹⁴ és az „LMBTQ-lobbi”,¹⁵ amelyek tevékenysége ebben a narratívában egybefonódik a pedofíliával és a nemátalakító műtétek propagálásával.¹⁶ A narratíva szerint az „elviselhetetlen” helyzet egyre csak fokozódik: „Svédországban 10 év alatt 150 százalékkal nőtt azoknak a kislányoknak a száma, akik fiúknak érzik magukat.”¹⁷ A migráció és az LMBTQ+ témák akár kombinálhatóak is, erre példa a Ripost rövid hírének címe: „Hát ezt meg most hogy? Sorozatosan erőszakolta meg a migránsokat egy svéd LMBTQ-aktivista.”¹⁸

A két ország közötti, a demokráciával kapcsolatos vita és feszültség egyik első megjelenése a migráció kérdése mellett is az LMBTQ+ témához volt kapcsolva, és újból felerősödött a magyar „gyermekvédelmi” törvény elleni svéd reakciókkal.¹⁹ Ezt követően a feszült hangulatot tovább fokozta egy svéd iskolai oktatóvideó felbukkanása, amely az Origo.hu cikkének megfogalmazása szerint „mindenfajta ténybeli megalapozottságot nélkülözve, »anti-demokratikusnak« és »tekintélyelvűnek« minősíti hazánkat”.²⁰ A közmédiában és a kormányközeli médiában mindezek a svéd megnyilvánulások „Magyarország és a magyarok ellen intézett példátlan, teljes mértékben elfogadhatatlan politikai támadásként”²¹ kereteződtek. A Pesti Srácok publicistája a következőképpen teszi fel a kérdést:

Miért gondoljuk azt, hogy egy ország, amelyik ahol csak tud, részt vesz hazánk végzálásában, lejárató propagandát gyárt, démonizál, a legmagasabb szintű diplomáciai megkereséseinket ignorálja, és ahol csak teheti, leereszkedő stílusban belénk rúg, az majd a sokadjára oda nyújtott kezünkbe nem köp bele?²²

Ebben a narratívában a svéd NATO-csatlakozás magyar részről való akadályozása akár a „világok harcáról” is szólhat, vagyis arról, hogy melyik ország jár jó úton, illetve melyik van pusztulásra ítélve. Ez is kiolvasható a kormányközeli média vezéralakjának, Bayer Zsoltnak az „Üzenet a svédeknek” címet viselő írásának következő soraiból:

13 „Aggódom a svéd demokráciáért!” – megdöbbentő adatokra bukkant Menczer Tamás. *Hiradó*, 2023. szeptember 23., <https://hirado.hu/belfold/cikk/2023/09/23/aggodom-a-sved-demokraciaert-megdobbento-adatokra-bukkant-menczer-tamas/>.

14 Genderőrület: Idén az angol nyári táborokban a női kollégiumban alszanak a magukat lánynak valló fiúk. *Ripost*, 2022. május 4., <https://ripost.hu/insider/2022/05/noi-kollegiumban-alhatnak-a-magukat-lanynak-vallo-fiuk>.

15 Ternovác Áron: Az LMBTQ-lobbi átnevelheti a társadalmunkat. *Magyar Nemzet*, 2022. június 6., <https://magyarnemzet.hu/belfold/2022/02/az-lmbtq-lobbi-atnevelheti-a-tarsadalmunkat>.

16 Egyre többen láznak fel a gyerekeket érintő nemátalakító műtétek miatt Svédországban. *Origo*, 2021. július 26., <https://www.origo.hu/itthon/2021/07/egyre-tobben-lazadnak-fel-svedorszagban-a-nematalakito-mutetek-miatt>.

17 Genderőrület: Idén az angol nyári táborokban a női kollégiumban alszanak a magukat lánynak valló fiúk. *Ripost*, 2022. május 4., <https://ripost.hu/insider/2022/05/noi-kollegiumban-alhatnak-a-magukat-lanynak-vallo-fiuk>.

18 Gaál József: Hát ezt meg most hogy? Sorozatosan erőszakolta meg a migránsokat egy svéd LMBTQ-aktivista. *Ripost*, 2021. március 13., <https://ripost.hu/kulfold/2021/03/hat-ezt-meg-most-hogy-sorozatosan-eroszakolta-meg-a-migransokat-egy-sved-lmbtq-aktivista>.

19 Így támadták hazánkat és a magyar gyermekvédelmi törvényt a finn és a svéd politikusok. *Hiradó*, 2023. március 7., <https://hirado.hu/kulfold/cikk/2023/03/07/igy-tamadtak-hazankat-es-a-magyar-gyermekevedelmi-torvenyt-a-finn-es-a-sved-politikusok>.

20 Origo.hu: <https://www.origo.hu/nagyvilag/2024/01/igy-tamadja-svedorszag-aljas-modon-a-magyar-embereket>. *Origo*, 2024. január 3. <https://www.origo.hu/nagyvilag/2024/01/igy-tamadja-svedorszag-aljas-modon-a-magyar-embereket>

21 Magyargyűlölet, uszítás, hazugságok: Így támadja Svédország a magyar embereket. *Origo*, 2024. január 3., <https://www.origo.hu/nagyvilag/2024/01/igy-tamadja-svedorszag-aljas-modon-a-magyar-embereket>.

22 Ábrahám Róbert: a svédekben bízni Stockholm-szindróma! *Pesti Srácok*, 2024. január 24., <https://pestisracok.hu/abraham-robert-a-svedekben-bizni-stockholm-szindróma/>.

Mit akarnak a svédek? Miről szól ez az egész undorító kampány? Mi a végcél, s mit várnak attól, hogy igazi, törőlmetszett gazemberként viszonyulnak hozzánk? Nem tudom. És ha mélyebben belegondolok, nem is érdekel. Teszek rá, s kissé szomorúan nézem tovább, miképpen teszik tönkre a hazájukat az idióta politikájukkal, mindössze annyi történik, hogy a szomorúságom intenzitása meredeken csökken. De egyvalamiben egészen biztos vagyok, s ezt nyomatékosan kérem is a döntéshozóktól: ameddig ez a szemét, aljas „oktató” filmecske forgalomban marad Svédországban, addig senkinek eszébe ne jusson megszavazni Svédország NATO-tagságát.²³

A médiaelemzés után, de még a kéziratunk lezárása előtt a svéd NATO-csatlakozás ügye megoldódott, ezért nehéz megjósolni, hogy a két ország viszonyában ez a pozitív fordulat mennyire fogja átrendezni a svéd társadalomra vonatkozó hazai médiareprezentációt. Az érezhető, hogy a svéd tematikájú cikkek száma az elmúlt időszakban csökkent, de nem tűntek el teljesen.

Az eddig érintett témákban a nem kormányoldali médiában nem rajzolódik ki határozott ellennarratíva. A nem független ellenzéki orgánusok leginkább annyit tesznek, hogy gúnyos hangnemben kommentálják a kormánypárti politikusok vagy publicisták legerősebb mondatait, mint például: „Eldurrant Kövér László agya”,²⁴ „Elborult Bayer Zsolt agya”,²⁵ „Szijjártó kikelt magából”.²⁶

A független sajtó célja inkább az objektív tájékoztatás, az itt megjelent cikkek kevésbé szenvedélyesek, mint a kormányzathoz, vagy az ellenzéki erőkhöz köthető médiamegnyilvánulások:

A svédek aggódnak, hogy az a kevés iszlámellenes aktivista, akik időről időre nyilvánosan pusztítják a muszlimok szent könyvét, az iszlám szélsőségesek elsődleges célpontjává tette az országot.²⁷

Az érintett témák közül ez a fajta objektivitásra törekvő újságírás leginkább a migrációhoz köthető, a romló bűnügyi helyzettel kapcsolatos írások formájában jelenik meg, mint például: „Soha nem gyilkoltak meg löfegyverrel annyi embert Svédországban, mint idén”,²⁸ „Fact-check: Utcai lövöldözések, robbantások, antiszemitizmus jellemzi a svéd demokráciát?”²⁹

Ahogy azt már korábban is említettük, olyan kézzelfogható és a mindennapi életet meghatározó témák is megjelennek a svédországi élet médiareprezentációjában, mint a Covid-járvány, az energiaválság, vagy az infláció kérdéskörei. A Covid-járvány idején az ellenzéki sajtó előszeretettel állította szembe a svéd járványkezelést a magyarországgal: „A svéd halálozás tavaszi rekordjai se közelítik meg a magyarországit, pedig a skandináv

23 Bayer Zsolt: Üzenet a svédeknek. *Origo*, 2024. szeptember 14., <https://www.origo.hu/itthon/2023/09/bayer-zsolt-uzenet-a-svedeknek>.

24 Balogh Győző: Eldurrant Kövér László agya: Alig tudta türtőztetni magát, annyira felhúzták a svédek. *Nyugati Fény*, 2024. január 25., <https://nyugatifeny.hu/2024/01/25/eldurrant-kover-laszlo-agya-alig-tudta-turtoztetni-magat-annyira-felhuztak-a-svedek>.

25 Balogh Krisztina: Elborult Bayer Zsolt agya: Káromkodva örvöng a svédek lépése miatt. *Nyugati Fény*, 2023. április 2., <https://nyugatifeny.hu/2023/04/02/teljesen-kiakadt-bayer-zsolt-karomkodva-orjong-a-svedek-lepese-miatt>.

26 G. Kovács Károly: Kettős mérce – Szijjártó kikelt magából egy tananyag miatt! *Pesti Bulvár*, 2023. szeptember 5., <https://pestibulvar.hu/2023/09/15/kettos-merce-szijjarto-kikelt-magabol-egy-tananyag-miatt/>.

27 Magasabb terrorkészültségi fokozatot rendelt el a svéd kormány: ezért. *Blikk*, 2023. augusztus 18., <https://www.blikk.hu/politika/vilagpolitika/svedorszag-kormany-terrorkeszultseg/ds9p7ml>.

28 Rugli Tamás: Soha nem gyilkoltak meg löfegyverrel annyi embert Svédországban, mint idén. *24.hu*, 2022. december 19., <https://24.hu/kulfold/2022/12/19/svedorszag-lofegyver-gyilkossag-halal-rekord/>.

29 Nagy Bálint: Fact-check: Utcai lövöldözések, robbantások, antiszemitizmus jellemzik a svéd demokráciát? *Telex*, 2023. szeptember 28., <https://telex.hu/ellenorzo/2023/09/28/menczer-tamas-sved-demokracia-kozbiztonsag-migracio-tenyek>.

országban a tavaszi hullám jóval halálosabbnak bizonyult, mint az őszi.”³⁰ A független médiában ugyanakkor megjelentek a svéd járványkezelés sikerességének megítélésében akár egymással szembenes értékelések is: „Svédországot továbbra is elkerüli a második hullám”,³¹ „A svéd király az ország járványkezeléséről: Elbuktunk.”³²

A gazdaság témáját tekintve az látható, hogy a svéd helyzetről a kormányközeli sajtó bizonyos időszakokban egészen drámai hangon tudósított:

Svédországban ugyanis 650 millió dolláros segélycsomagot szavaztak meg idén télre, mivel észrevették, hogy a svéd társadalom átlagos jövedelemmel rendelkező része nem képes kifizetni a megnövekedett energiaárakat.³³

Itt az merült el, hogy a svéd kormány elhibázott gazdaságpolitikája következtében az elszabadult infláció és az energiaárak veszélyeztették a lakosság megélhetését. Ennek a narratívának talán a legszemléletesebb példája a feljebb is már említett – „A nemzeti parkokból lopják a fát a svédek, hogy fűteni tudjanak otthon” – cím.

Összegzés

Tanulmányunk bevezetőjében utaltunk arra, hogy a svéd társadalommal és a gazdaság állapotával kapcsolatban a közelmúltban megjelent, kifejezetten negatív médiareprezentáció ténybeli megalapozottságát a tudományos és a statisztikai adatok nem erősítik meg. A jelen írásban mégis azt mutattuk ki, hogy az általunk vizsgált időszakban a negatív narratíva erőteljesen és dinamikusan uralta a Svédországgal kapcsolatos médiateret, kifejezetten radikális és figyelemfelkeltő, kattintásra ösztönző tartalmakat felvonultatva. A svéd társadalom működésképtelenségét és az ország élehetetlen állapotát ecsetelő olvasat egyértelműen a közmédia és a hozzá kapcsolódó kormányközeli sajtó narratívája volt. Gyakran szó szerint ugyanazok a címek vagy cikkek jelentek meg a különböző felületeken. Ezeket többször megismételték vagy kisebb módosításokkal ellátva újra közzétették, akár hetekig egy témára fókuszálva. Ezzel párhuzamosan, bár sokkal kevésbé látványosan, de létezik az ennél jóval kisebb ellenzéki pártok által finanszírozott média narratívája is, amelyben a közmédia és a kormányközeli sajtó tartalmaira reagálva irreálisan jó, tökéletes helynek mutatták a svéd társadalmat, valamint a kormányközeli sajtóban megjelenő megnyilvánulásokat igyekeztek nevetség tárgyává tenni. Voltak olyan független oldalak, ahol sokkal differenciáltabb tartalmat tettek közzé, ezekben különböző nézőpontok jelentek meg párhuzamosan. A teljes médiareprezentáció dinamikáját tekintve fontos látni, hogy a témákat a kormányközeli médiafelületek diktálták, a narratívaépítés mindig náluk kezdődött, a többi sajtótermék csak erre reagált.

A magyar sajtó Svédország-reprezentációja jól illusztrálja a politikai polarizációt, benne a média és a politika egymásra kölcsönösen ható viszonyát. A kormánypárt aktuális politikai céljainak kiszolgálását szolgáló tartalom radikális, leegyszerűsítő és kifejezetten bulvárjellegű hangvétele alkalmas lehet komoly indulatok gerjesztésére, amelyeket a politikai ellenfelek által létrehozott ellennarratíva nem képes árnyalni; ezt a szerepet valamelyest a független média tölti be. Kutatásunkból jól látszik, hogy egy adott médiafelületen megjelenő cikkek összessége milyen narratívát erősített a Svédországgal kapcsolatos hírek esetében. Az általunk vizsgált konkrét jelenség pedig jól példázza a szisztematikusan kiépített kormányzati médiafölényt (Benedek 2025) működését és logikáját.

30 Barna Zsuzsa: Már többen halnak meg koronavírusban Magyarországon mint Svédországban. *Nyugati Fény*, 2020. december 17., <https://nyugatifeny.hu/2020/12/17/mar-tobben-halnak-meg-koronavirusban-magyarorszagon-mint-svedorszagban-grafikon>.

31 Lakner Dávid: Svédországot továbbra is elkerüli a második hullám. *Magyar Hang*, 2020. szeptember 18., <https://hang.hu/kulfold/svedorszagot-tovabbra-is-elkeruli-a-masodik-hullam-110558>.

32 Molnár Csaba: A svéd király az ország járványkezeléséről: Elbuktunk. *Magyar Hang*, 2020. december 17., <https://hang.hu/kulfold/a-sved-kiraly-az-orszag-jarvanykezeleserol-elbuktunk-121024>.

33 A Politikai Hobbista kimutatta: a svédek egyharmada mélyszegénységben él telenként (videó!). *Pesti Srácok*, 2022. január 19., <https://pestisracok.hu/a-politikai-hobbista-kimutatta-a-svedek-egyharmada-melyszegenysegen-el-telenkent-video>.

Felhasznált irodalom

- Aiolfi, Théo (2022): Populism As a Transgressive Style. *Global Studies Quarterly*, vol. 2, no. 1, pp. 1–12, <https://doi.org/10.1093/isagsq/ksac006>
- Baccini, Leonardo & Stephen Weymouth (2021): Gone For Good: Deindustrialization, White Voter Backlash, And U.S. Presidential Voting. *American Political Science Review*, vol. 115, no. 2, pp. 550–567, <https://doi.org/10.1017/S0003055421000022>
- Bachmann, Philipp, Mark Eisenegger & Diana Ingenhoff (2021): Defining and Measuring News Media Quality: Comparing The Content Perspective And The Audience Perspective. *The International Journal of Press/Politics*, vol. 27, no. 2, pp. 1–29, <https://doi.org/10.1177/1940161221999666>
- Bajomi-Lázár, Péter (2024): Media Capture Theory: A Paradigm Shift? *Central European Journal of Communication*, vol. 17, no. 2, pp. 238–246, [https://doi.org/10.51480/1899-5101.17.2\(36\).567](https://doi.org/10.51480/1899-5101.17.2(36).567)
- Belinszki Eszter (2000): A kritikai kultúrakutatás a médiaelemzés gyakorlatában. *Médiakutató*, 1. évf., 1. sz., 61–75. o.
- Benedek István (2025): Egy hibrid médiarendszer felemelkedése. *Médiakutató*, 26. évf., 1. sz., 19–34. o., <http://doi.org/10.55395/MK.2025.1.2>
- Bértoa, Fernando C. & José Rama (2021): Polarization: What Do We Know And What Can We Do About It? *Frontiers in Political Science*, vol. 3, pp. 687–695, <https://doi.org/10.3389/fpos.2021.687695>
- Bodor Ákos & Grünhut Zoltán (2024): Társadalmi tőke Svédországban és Magyarországon. Összehasonlító elemzés a bizalom, az értékek és a társas kapcsolatok mentén. *Metszetek*, 13. évf., 4. sz., 1–24. o., <https://doi.org/10.18392/metsz/2024/4/1>
- Bodor Ákos, Hegedüs Márk & Szegedi Péter (2024): Pokol vagy Mennország? A svéd társadalom magyar szemmel (kézirat), <https://www.researchgate.net/publication/378931668>
- Bodor, Ákos, Márk Hegedüs & Péter Szegedi (2025): Hell or Heaven – “The crisis in the country is so severe that it’s hard to believe” (manuscript), <https://regscience.hu/server/api/core/bitstreams/0061a1d0-98a2-4c35-a2a6-886905d3cba1/content>
- Charmaz, Kathy (2006): *Constructing Grounded Theory: A Practical Guide Through Qualitative Data Analysis*. SAGE.
- Cinelli, Matteo, Gianmarco De Francisci Morales, Alessandro Galeazzi, Walter Quattrociocchi & Michele Starnini (2021): The Echo Chamber Effect on Social Media. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, vol. 118, no. 9, pp. 1–8, <https://doi.org/10.1073/pnas.2023301118>
- Csepeli György (1997): *Szociálpszichológia*. Osiris Kiadó.
- Dahlgren, Peter M. (2021): A Critical Review of Filter Bubbles and a Comparison with Selective Exposure. *Nordicom Review*, vol. 42, no. 1, pp. 15–33, <https://doi.org/10.2478/nor-2021-0002>
- De Mesquita, Bruce B. & Alastair Smith (2011): *The Dictator’s Handbook: Why Bad Behavior is Almost Always Good Politics*. Public Affairs.
- de Vreese, Claes H. (2005): News Framing: Theory and Typology. *Information Design Journal*, vol. 13, no. 1, pp. 51–62, <https://doi.org/10.1075/idjdd.13.1.06vre>
- Dragomir, Marius (2019): *Media Capture in Europe*. Media Development Investment Fund.
- Druckman, James N., Eerik Peterson & Rune Slothuus (2013): How Elite Partisan Polarization Affects Public Opinion Formation. *American Political Science Review*, vol. 107, no. 1, pp. 57–69, <https://doi.org/10.1017/S0003055412000500>
- Fox, Jonathan A. (2000): *Civil Society and Political Accountability: Propositions for Discussion*. The Helen Kellogg Institute for International Studies.
- Gao, Yichang, Fengming Liu & Lei Gao (2023): Echo Chamber Effects on Short Video Platforms. *Scientific Reports*, vol. 13, no. 1, pp. 1–17, <https://doi.org/10.1038/s41598-023-33370-1>
- Glaser, Barney, & Anselm Strauss (1967): *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Sociology Press, <https://doi.org/10.1097/00006199-196807000-00014>

- Goffman, Erving (1974): *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. Harvard University Press.
- Grechyna, Daryna (2023): Political Polarization in the UK: Measures and Socioeconomic Correlates. *Constitutional Political Economy*, vol. 34, pp. 210–225, <https://doi.org/10.1007/s10602-022-09368-8>
- Groth, Stefan (2019): Political Narratives/narrations of the Political: An Introduction. *Narrative Culture*, vol. 6, no. 1, pp. 1–18, <https://doi.org/10.13110/narrcult.6.1.0001>
- Hameleers, Michael & Nilou Yekta (2023): Entering an Information Era of Parallel Truths? A Qualitative Analysis of Legitimizing and De-legitimizing Truth Claims in Established Versus Alternative Media Outlets. *Communication Research*, online first, <https://doi.org/10.1177/00936502231189685>
- Hernández, Enrique & Kriesi Hanspeter (2016): The Electoral Consequences of the Financial and Economic Crisis in Europe. *European Journal of Political Research*, vol. 55, pp. 203–224, <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12122>
- Homolar, Alexander & Georg Löffmann (2021): Populism and the Affective Politics of Humiliation Narratives. *Global Studies Quarterly*, vol. 1, no. 1, pp. 1–11, <https://doi.org/10.1093/isagsq/ksab002>
- Hooghe, Lisbet & Gary Marks (2018): Cleavage Theory Meets Europe's Crises: Lipset, Rokkan, and the Transnational Cleavage. *Journal of European Public Policy*, vol. 25, no. 1, pp. 109–135, <https://doi.org/10.1080/13501763.2017.1310279>
- Hübscher, Evelyne, Thomas Sattler & Markus Wagner (2023): Does Austerity Cause Polarization? *British Journal of Political Science*, vol. 53, no. 4, pp. 1170–1188, <https://doi.org/10.1017/S0007123422000734>
- Iufereva, Anastasiia (2023): Fake News as a Distortion of Media Reality: Tell-truth Strategy in The Post-Truth Era. *European Conference on Cyber Warfare and Security*, vol. 22, no. 1, pp. 610–615, <https://doi.org/10.34190/eccws.22.1.1080>
- Jensen, Jacob, Suresh Naidu, Ethan Kaplan, Laurance Wilse-Samson, David Gergen, Michael Zuckerman & Arthur Spirling (2012): Political Polarization and The Dynamics of Political Language: Evidence From 130 Years of Partisan Speech. *Brookings Papers on Economic Activity*, fall, pp. 1–81, <https://doi.org/10.1353/eca.2012.0017>
- Kiss László (2024): A médiatorzítástól a párhuzamos valóságokig. A közoktatás helyzetével kapcsolatos diskurzus két magyarországi online portálon. *Médiakutató*, 25. évf., 2. sz., 7–20. o., <https://doi.org/10.55395/MK.2024.2.1>
- Körösényi András (2013): Political Polarization and its Consequences on Democratic Accountability. *Corvinus Journal of Sociology and Social Policy*, vol. 4, no. 2, pp. 3–30, <https://doi.org/10.14267/cjssp.2013.02.01>
- Kubin, Emily & Christian von Sikorski (2021): The Consequences of Online Hate Speech for Political Polarization. *Annals of the International Communication Association*, vol. 45, no. 3, pp. 188–206, <https://doi.org/10.1080/23808985.2021.1976070>
- Linström, Margaret, & Willemian Marais (2012): Qualitative News Frame Analysis: A Methodology. *Communitas*, vol. 17, pp. 21–38.
- Luhmann, Niklas (2000): *The Reality of the Mass Media*. Stanford University Press, <https://doi.org/10.1515/9781503619227>
- Markova, Victoriya & Olexandr Sukhovi (2020): Storytelling as a Communication Tool in Journalism: Main Stages of Development. *Journal of History Culture and Art Research*, vol. 9, no. 2, pp. 355–366, <https://doi.org/10.7596/taksad.v9i2.2516>
- Meadows, Daniel (2003): Digital Storytelling: Research-Based Practice in New Media. *Visual Communication*, vol. 2, no. 2, pp. 189–193, <http://dx.doi.org/10.1177/1470357203002002004>
- Milczarek, Ewa (2023): The Filter Bubble: How To Control Democracy in The Information Society Era. *Izzivi Prihodnosti*, vol. 8, no. 1, pp. 1–14, <https://doi.org/10.37886/ip.2023.001>
- Mutz, Diana C. & Martin Paul S. (2001): Facilitating Communication Across Lines of Political Difference: The Role of Mass Media. *American Political Science Review*, vol. 95, no. 1, pp. 97–114, <https://doi.org/10.1017/S0003055401000223>
- Norris, Pippa & Ronald Inglehart (2018): *Cultural Backlash: Trump, Brexit and the Rise of Authoritarian Populism*. Cambridge University Press, <https://doi.org/10.1017/9781108595841>

- Oparaugo, Buike (2021): *Media and Politics: Political Communication in the Digital Age*, <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3780554>
- Otieno, Polycarp (2024): The Impact of Social Media on Political Polarization. *Journal of Communication*, vol. 4, no. 1, pp. 56–68, <https://doi.org/10.47941/jcomm.1686>
- Paár Ádám (2021): A Svéd Jóléti Modell Története. *meltanyosság.hu*, 1–42. o., <https://meltanyosság.hu/a-sved-joleti-modell-tortenete/>
- Pintér Melinda (2022): Szólásszabadság vagy cenzúra a nagyobb jó érdekében? In: Török Bernát & Zódi Zsolt (szerk.): *Az internetes platformok kora*, 227–243. o. Ludovika.
- Prior, Markus (2013): Media and Political Polarization. *The Annual Review of Political Science*, vol. 16, no. 1, pp. 101–127, <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-100711-135242>
- Putnam, Robert (2020): *The Upswing: How America Came Together a Century Ago and How We Can Do It Again*. Simon & Schuster.
- Róna Dániel (2008): A törésvonal fogalma a politikatudományban – Magyarország. *Politikatudományi Szemle*, 17. évf., 4. sz., 121–144. o.
- Sartori, Giovanni (1976): *Parties and Party Systems: A Framework for Analysis*. Cambridge University Press.
- Semetko, Holli A. (2006): Parties in the Media Age. In: Richard S. Katz & William Crotty (szerk.): *Handbook of Party Politics*, pp. 515–527. SAGE, <https://doi.org/10.4135/9781848608047.n45>
- Spoelstra, Sverre (2020): The Truths and Falsehoods of Post-truth Leaders. *Leadership*, vol. 16, no. 6, pp. 757–764, <https://doi.org/10.1177/1742715020937886>
- Stapenhurst, Rick (2000): The Media's Role in Curbing Corruption. *World Bank Institute*, <https://doi.org/10.1596/0-8213-4257-6>
- Stefkovics, Ádám (2021): A divided society: Exploring new political fractures in Hungary. In: Csepeli Görgy & Örkény Antal (szerk.): *Hyphens (kötő-jelek) 2021*, pp. 74–87. Eötvös Loránd University Faculty of Social Sciences.
- Steppat, Desiree, Laia C. Herrero & Frank Esser (2022): Selective Exposure in Different Political Information Environments. How Media Fragmentation and Polarization Shape Congruent News Use. *European Journal of Communication*, vol. 37, no. 1, pp. 82–102, <https://doi.org/10.1177/02673231211012141>
- Strauss, Anselm, & Juliet M. Corbin (1997): *Grounded Theory in Practice*. Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Sunstein, Cass. R. (2002): *Republic.com 2.0*. Princeton University Press.
- Tófalvy Tamás (2021): A függetlenség alakváltozásai. Hatalom, platformok és az Index a magyar online média-piacon (1999–2020). In: Tófalvy Tamás (szerk.): *A magyar internet története*, 145–160. o. Typotex.
- Tóth István György & Csathó Ábel (2025): Társadalmi konvergencia a kelet-közép-európai országok és referenciaországai között. In: Tóth István György, Gábor András & Medgyesi Márton (szerk.): *Társadalmi Riport 2024*, 45–67. o. TÁRKI, <https://doi.org/10.61501/TRIP.2024.2>
- Udanor, Collins & C. Chintau Anyanwu (2019): Combating the Challenges of Social Media Hate Speech in a Polarized Society: A Twitter Ego Lexalytics Approach. *Data Technologies and Applications*, vol. 53, no. 4, pp. 501–527, <https://doi.org/10.1108/DTA-01-2019-0007>
- van der Pas, Daphne J., Wouter van der Burg & Rens Vliegthart (2017): Political Parallelism in Media and Political Agenda-setting. *Political Communication*, vol. 34, no. 3, pp. 491–510, <https://doi.org/10.1080/10584609.2016.1271374>
- Vincze Hanna Orsolya (2019): Hírközösségek és véleménybuborékok. ME.DOK, 14. évf., 2. sz., 5–17. o.
- Virágh Enikő Anna & Szepesi Balázs (2022): Vállalkozók reprezentációja a főáramú online médiában Magyarországon. *Szociológiai Szemle*, 32. évf., 3. sz., 24–56. o., <https://doi.org/10.51624/SzocSzemle.2022.3.2>

Mellékletek

1. melléklet

A mintába került médiafelületek

1. Független média

444

telex

hvg

24

magyar hang

magyar narancs

válasz online

mérce

rtl

euronews

szabad európa

klub rádió

forbes

g7

jelen

élet és irodalom

atv

blikk

mfor

qubit

2. Nem független média

2.1. Állami fenntartású közmédia

mti.hu

kormany.hu

magyarország.hu

hirado.hu

2.2. Pszeudofüggetlen média

2.2.1. Kormányközeli média

vadhajtások

origo

magyar nemzet

magyar hírlap

mandiner

pesti srácok

hírtv

metropol

ripost

bors

infostart

168 óra (*volt egy váltás a vizsgált időszakban*)

naphire

privatbankár
 pénzcentrum
 economx
 index *(volt egy váltás a vizsgált időszakban)*
 tények
 portfolio
 szeretlekmagyarország
 nuus
 világgazdaság
 demokrata

2.2.2. Ellenzéki pártok által fenntartott média

pesti hírlap
 ezalényeg
 népszava *(volt egy váltás a vizsgált időszakban)*
 hirklikk
 propeller
 nyugati fény
 pesti bulvár
 azonnali

2. melléklet

A magyar média felosztása a politikai függetlenség szempontjai szerint

1. Független média	2. Nem független média		
	2.1. Állami fenntartású közmédia	2.2. Pszeudo független média	
		2.2.1. Kormányközeli média	2.2.2. Ellenzéki pártok által fenntartott média